

Jaarverslag ESBL 2024

Voor u ligt het jaarverslag van het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL) over 2024.

Het onderzoek is verricht door Arjen Schep¹ en Robert Kastelein.² Kalina Schuszler gaf het ESBL in 2024 organisatorische ondersteuning. Verder hebben Anna Tran en Ceyda Topuz als student-assistent het ESBL in 2024 ondersteund. Daarnaast was Gijs-Erik Mariën als student-assistent aan het ESBL verbonden ter ondersteuning van het kennisplatform CircuLaw.

Het ESBL en de leerstoel Heffingen van Lokale Overheden worden extern bekostigd door Stichting J.H. Christiaanse.³ Daarnaast vindt financiering van onderzoek plaats door onderzoeksopdrachten die het ESBL tegen betaling verricht voor derden. Het ESBL verrichte in 2024 zowel zelfstandig onderzoek als onderzoek in opdracht.

Het onderzoek en de activiteiten van het ESBL focust zich sinds 2020 op een viertal thema's:

1. Actuele ontwikkelingen in lokale belastingen & Wet WOZ
2. Duurzaamheid & lokale belastingen
3. Bekostiging van de leefomgeving & gebiedsontwikkeling
4. Internationalisering & lokale belastingen

De activiteiten van het ESBL binnen de genoemde thema's worden hierna beschreven.

1. Actuele ontwikkelingen in lokale belastingen & Wet WOZ

Dit thema focust zich op actuele ontwikkelingen op het terrein van de decentrale heffingen en Wet WOZ⁴

Het ESBL creëert maatschappelijke impact door gevraagd en ongevraagd in te spelen op de actualiteit. Actuele gebeurtenissen roepen fiscale vragen op, die vanuit de wetenschap beantwoord kunnen worden of van context kunnen worden voorzien. De onderwerpen binnen dit gebied hebben vaak nauwe raakvlakken met de onderwerpen die in de andere onderzoeksthema's worden onderzocht. Er vindt dan ook kruisbestuiving plaats tussen deze thema's.

Onderzoek naar verruiming WOZ-tijdvak

¹ Wetenschappelijk directeur van het ESBL en leerstoelhouder van de bijzondere leerstoel Heffingen van lokale overheden, tevens voorzitter van het departement Law & Tax. Zie voor een volledig overzicht van de academische output van prof. mr. dr. Arjen Schep: <https://pure.eur.nl/en/persons/arjen-schep>.

² Wetenschappelijk onderzoeker bij het ESBL en fiscalist bij Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD). Zie voor een volledig overzicht van de academische output van Robert Kastelein, LL.M: <https://pure.eur.nl/en/persons/robert-kastelein>.

³ Zie www.esbl.nl voor meer informatie over de samenstelling van de Stichting J.H. Christiaanse.

⁴ Voor een overzicht van al het ESBL onderzoek binnen dit thema, zie het themadossier 'Actuele ontwikkelingen in lokale belastingen & Wet WOZ' op de [website van het ESBL](#).

In opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) doet het ESBL sinds oktober 2024 onderzoek naar de gevolgen van het wijzigen van de duur van het WOZ-tijdvak van één naar twee jaar. Dit naar aanleiding van een op de VNG-conferentie van 26 juni 2024 aangenomen motie. Meer concreet wordt onderzocht wat de gevolgen voor gebruikers van en belanghebbenden bij de WOZ-(waarde)gegevens zullen zijn. Ook zullen de (fiscaal)juridische gevolgen in kaart worden gebracht, waaronder de al dan niet noodzakelijke wijziging van wet- en regelgeving. Het onderzoek zal in maart 2025 worden afgerond.

Onderzoek naar voormelding van objectgegevens

Het ESBL doet in opdracht van de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen (LVLB) onderzoek naar de juridische aspecten van een voormelding van secundaire objectkenmerken van woningen bij WOZ-waarderingen. Hierbij ligt de focus vooral op eventuele juridische aandachtspunten en knelpunten, en hoe de voormelding wettelijk zou kunnen worden vormgegeven. Het onderzoek is in juni 2024 gestart en zal in de loop van 2025 worden afgerond.

No cure no pay en WOZ-procedures

De afhandeling van WOZ-procedures en de activiteiten van gemachtigden die werken op basis van ‘no cure no pay’, was ook dit jaar weer een actueel onderwerp. Arjen Schep werd hierover geïnterviewd in het Financieele Dagblad (FD)⁵ en ook in een podcast van RB Belastingadviseurs (RB Podcast)⁶.

De RB Podcast

Arjen Schep: het aanvechten van WOZ-beschikkingen en 'no cure no pay'

October 16, 2024 • Het Register Belastingadviseurs

Luister naar De RB Podcast, hét toegangsbewijs tot de wereld van Het Register Belastingadviseurs, de...
Show More

All Episodes

Show Notes Chapters Transcript

⁵ FD 13 juni 2024: “De onethische kanten van no cure, no pay”. Link: <https://fd.nl/samenleving/1519713/de-onethische-kanten-van-no-cure-no-pay>.

⁶ 16 oktober 2024, Podcast interview met Sylverster Schenk van de RB Podcast (Register Belastingadviseurs), aflevering 75 “Het aanvechten van WOZ-beschikkingen en ‘no cure no pay’”. Link: <https://www.buzzsprout.com/2192046/episodes/15799938>

Boek: Belastingheffing in de deeleconomie

Arjen Schep is mede-auteur van het in 2024 verschenen boek 'Belastingheffing in de deeleconomie. Belasting heffen van kleine ondernemers en zelfstandigen'.⁷ Hij is onder meer verantwoordelijk voor hoofdstuk 5 in het boek, getiteld: 'Vakantieverhuur aan toeristen via digitale platforms: toeristenbelastingheffing en regulering door gemeenten'.

⁷ M.M.W.D. Merx e.a., 'Belastingheffing in de deeleconomie. Belasting heffen van kleine ondernemers en zelfstandigen' (Fiscale Monografieën nr. 181), Deventer: Wolters Kluwer 2024.

Presentaties extern

Arjen Schep en Robert Kastelein hebben 30 mei namens de commissie Regelgeving & Actualiteiten een sessie verzorgd tijdens het **jaarcongres van LVLB** in het Archeon (Alphen aan den Rijn). Arjen en Robert gaven die dag een actualiteiten-presentatie over de lokale belastingen. Hierbij kwamen onder meer recente onderzoeken van het ESBL aan bod. Daarnaast bestond de bijdrage van Arjen uit een gesproken column getiteld “No Man is an Island”.

Actualiteiten lokale belastingen

Arjen Schep en Robert Kastelein

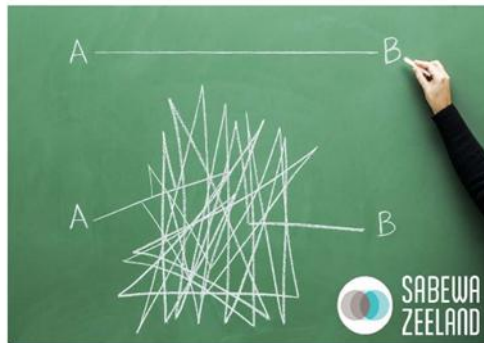
Voor **Sabewa Zeeland** verzorgde Arjen Schep op 11 september een college en kennissessie met deelnemers van gemeenten waarvoor Sabewa de WOZ-uitvoering en belastingheffing verzorgt. Centraal stond een tweetal thema's: 1. Welke mogelijkheden hebben gemeenten om

Derde themasessie BC leden Sabewa-verordeningen

Gastspreeker:
prof. mr. dr. Arjen Schep
Erasmus Studiecentrum voor Belastingen
van Lokale overheden (ESBL)

Programma:
9.30 uur – Welkomstwoord Erik van den Dobbelsteen
9.45 uur – College prof. mr. dr. Schep: Kansen in ons
belastingstelsel
11.00 uur – O.l.v. dr. Schep samenwerken aan
vereenvoudiging
12.30 uur – Afsluiting en lunch in kantine Sabewa Zeeland

met extra belastingheffing de financiële gevolgen van het ‘ravijnjaar’ te verminderen. 2. Welke mogelijkheden zijn er om belastingverordeningen van deelnemende gemeenten te harmoniseren met behoud van de autonome bevoegdheid van de gemeenteraden om eigen keuzes te maken.

Voor de medewerkers van **Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD)** hebben Arjen Schep en Robert Kastelein op 16 september namens het ESBL een studiemiddag verzorgd over actualiteiten in regelgeving en jurisprudentie op het gebied van lokale belastingen. Ook is op verzoek een specifiek onderwerp (interactief) behandeld, namelijk de mogelijkheden voor informeel contact bij de bezwaarafhandeling bij WOZ-zaken.

2. Duurzaamheid & lokale belastingen

Duurzaamheidsmaatregelen of gedragsbeïnvloeding staan centraal binnen dit onderzoeksthema.⁸

Onderzoek naar verduurzaming van bedrijventerreinen

In 2024 is het rapport ‘Investeren in het organiserend vermogen en de verduurzaming van bedrijventerreinen met behulp van bedrijveninvesteringszones’ gepubliceerd. Het ESBL verrichtte dit onderzoek samen met Cees-Jan Pen (Lector De ondernemende regio, Fontys) in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Eind oktober bracht de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) een advies uit getiteld: ‘Samen Werken: kiezen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen’. Op 28 maart is daarop een kabinetsreactie gevolgd van Minister Adriaansens. Het ESBL/Fontys-rapport is als bijlage bij die brief aan de Tweede Kamer aangeboden.⁹

Robert Kastelein schreef een beschouwing over dit rapport in Belastingblad.¹⁰

Presentaties

Daarnaast hebben Arjen Schep en Robert Kastelein dit onderzoek op 20 maart gepresenteerd tijdens de VNG Belastingconferentie. Tijdens deze presentatie stond centraal de vraag in hoeverre de BIZ (bedrijveninvesteringszone) een duurzaam instrument is voor de toekomst. Hierbij kwam ook een BIZ-gerelateerd ESBL-rapport uit 2023 aan bod.¹¹

⁸ Voor een overzicht van al het ESBL onderzoek binnen dit thema, zie het themadossier ‘Duurzaamheid & lokale belastingen’ op de [website van het ESBL](#).

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/03/29/esbl-fontys-rapport-verduurzaming-van-bedrijventerreinen-met-bedrijveninvesteringszones>.

¹⁰ Kastelein R.H. (2024) ‘Samenvatting ESBL-onderzoek naar functioneren van en verduurzamen met BI-zones op bedrijventerreinen’, *Belastingblad* 2024/160.

¹¹ Schep A.W. (2023). Ruimte voor ambitie van bedrijveninvesteringszones. Zie <https://www.eur.nl/esl/media/2023-05-ruimte-voor-ambitie-van-bedrijveninvesteringszonesesbl-rapport-mei-2023>.

Promotieonderzoek: publicatie ‘Role of local governments in EU member states’ climate policy and legislation

In het internationale tijdschrift *npj Climate Action* is een wetenschappelijk artikel van de hand van Robert Kastelein gepubliceerd.¹² Het artikel gaat over de rol die lokale overheden (kunnen) vervullen in het behalen van duurzaamheidsdoelstellingen, en hoe dit is uitgewerkt in klimaatbeleid en -wetgeving van EU-lidstaten. Het artikel zal onderdeel uitmaken van het proefschrift van Robert dat in grote lijnen gaat over de link tussen belastingen van lokale overheden enerzijds en verduurzaming anderzijds. Tijdens bijeenkomsten van het departement Law & Tax op 27 en 28 maart presenteerde Robert zijn promotieonderzoek.

Circulaw

Gijs-Erik Mariën is sinds maart vanuit het ESBL als student-assistent actief ter ondersteuning bij het kennisplatform CircuLaw.¹³ Dit platform ondersteunt beleidsmakers, projectleiders en inkopers bij het inzetten van wet- en regelgeving om de circulaire economie te bevorderen. Het ESBL is als kennispartner verbonden met CircuLaw.

3. Bekostiging van de leefomgeving & gebiedsontwikkeling

*Verstedelijking, gebiedstransformatie, betaalbaarheid van wonen en mobiliteit vragen investeringen in infrastructuur en de ontwikkeling van passende bekostigingsinstrumenten. Het ESBL doet daar onderzoek naar.*¹⁴

Onderzoek ESBL en COELO naar planbatenheffing en grondbelasting

Het ESBL heeft samen met het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) met ondersteuning van Anneke Monsma onderzocht hoe een planbatenheffing en een grondbelasting in Nederland kunnen worden ingevoerd, en of dit de bouw van woningen zal bevorderen.¹⁵ Een zeer actueel onderwerp, nu de invoering van een planbatenheffing onderdeel uitmaakt van het hoofdlijnenakkoord en regeerprogramma van kabinet-Schoof. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Financiën.

¹² Kastelein R.H. (2024). Role of local governments in EU member states' climate policy and legislation. *npj Climate Action*, 3, 92. Zie <https://www.nature.com/articles/s44168-024-00177-3>.

¹³ <https://www.circulaw.nl>.

¹⁴ Voor een overzicht van al het ESBL onderzoek binnen dit thema, zie het themadossier 'Bekostiging van de leefomgeving & gebiedsontwikkeling' op de [website van het ESBL](#).

¹⁵ Allers M., Schep A.W., Hoeben C., Kastelein R.H., Monsma A.P. (2024). Mogelijkheden voor invoering van een planbatenheffing en een grondbelasting ter bevordering van de woningbouw. Zie <https://open.overheid.nl/documenten/18c8667f-a519-4bb9-867c-e7e7a3d62aeb/file>.

Het rapport is op 21 juni 2024 aangeboden aan de Tweede Kamer, tegelijk met het rapport ‘Op grond kun je bouwen’ van de werkgroep Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Woningbouw en Grond.¹⁶ Verschillende media besteedden aandacht aan dit rapport.¹⁷

The screenshot shows a news article from 'Binnenlands Bestuur' with the title 'Sneller meer woningen door planbatenheffing'. The article text states: 'Een algemene grondbelasting is minder geschikt om niet op gang komende bouwprojecten vlot te trekken.' It is dated 24 juni 2024 and written by Hans Bekkers. The article features a photo of a construction site with a yellow sign that says 'Let op! Wijk in aanbouw'. To the right of the article is a 'Vacatures' section listing several job openings, including 'Teamcoördinator fysieke domein' at Gemeente Winterswijk, 'Directeur Bedrijfs ondersteuning' at Bestuur & Management in opdracht van Waterschap Limburg, 'Strategisch beleidsadviseur ruimte' at Gemeente Veerendaal, 'Sr. beleidsadviseur Mobiliteit / Verkeerskundige' at Mer Fried strategie en selectie, and 'Directeur Stedelijke Leefomgeving' at Provincie Utrecht via Geerts & Partners. A link 'Bekijk alle vacatures' is provided at the bottom of the list.

In het rapport wordt geconcludeerd dat een planbatenheffing (op termijn) zou kunnen helpen om woningbouwprojecten betaalbaar te maken. Voordat kan worden begonnen met bouwen moet de grondeigenaar over de grondwaardestijging planbatenheffing afrekenen. Doordat een grondeigenaar rekening gaat houden met de planbatenheffing, daalt de grondprijs. Daardoor zijn woningbouwprojecten beter rendabel te maken. Ook kunnen gemeenten de opbrengst inzetten bij woningbouwprojecten waarin de exploitatie dan nog steeds niet sluit, of

desgewenst projecten met meer betaalbare woningen of met een betere kwaliteit subsidiëren.

The screenshot shows the website of the Erasmus School of Law. The navigation bar includes 'Onderwijs', 'Onderzoek', 'Testimonials', 'Alumni', 'Campus', 'Over', 'Contact', and 'Lustrum 60 Jaar Groos'. A search bar with 'Zoeken' and 'EN | NL' is present. The main content area features a large red header with the title 'Onderzoek ESBL naar grondbelasting en planbatenheffing'. Below the title, it says 'dinsdag 14 nov 2023, 12:10' and 'In de media'. The article text reads: 'Het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL) heeft in een aanbesteding van het Ministerie van Financiën een onderzoek gegund'. To the right of the text is a small image of a hand holding a stack of coins over a field of crops.

Zowel de planbatenheffing als beide uitgewerkte varianten van een grondbelasting zijn uitvoerbaar maar vereisen een zorgvuldige vormgeving. Invoering van een planbatenheffing vereist bovendien een overgangsregeling. Dit rapport gaat daar gedetailleerd op in.

¹⁶ Zie Kamerbrief 2024-0000361389, <https://open.overheid.nl/documenten/57a132bc-0bb5-48f6-8832-41aa7414e37c/file>.

¹⁷ Zo verscheen een interview met prof. Allers en prof. Schep in de zomereditie van De Gebiedsontwikkeling.krant 2024, “Woningbouw stimuleren? Wel een planbatenheffing, geen grondbelasting”, Link: <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/woningbouw-stimuleren-wel-een-planbatenheffing-geen-grondbelasting/>. Ook werd dor Binnenlands Bestuur aandacht aan het rapport geschonken: Binnenlands Bestuur 24 juni 2024 “Sneller meer woningen door planbatenheffing”, Link: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/onderzoek-planbatenheffing-stimuleert-woningbouw>. Zie ook: <https://stadszaken.nl/artikel/6314/onderzoek-invoering-planbatenheffing-stimuleert-woningbouw-iets>.

4. Internationalisering & lokale belastingen

Onderdeel van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties is de versterking van de eigen inkomsten van ontwikkelingslanden. Het invoeren of hervormen van lokale belastingen voor duurzame economische ontwikkeling van gemeenten in ontwikkelingslanden vormt de basis voor dit thema.¹⁸

Het ESBL heeft een verbinding met VNG international. Vanaf juli 2024 maakt Arjen Schep deel uit van een team van VNG international dat het Ministerie van Financiën van Ethiopië ondersteunt bij de invoering van property taxes in Ethiopië. Na een succesvolle eerdere pilot in de stad Yirgalem wordt in samenwerking met de Wereldbank een implementatieplan en wet- en regelgeving ontwikkeld om Ethiopische gemeenten in staat te stellen een eigen property tax in te voeren.

5. Commissies, werkgroepen, expertpanels, redacties, etc

LVLB

- Arjen Schep is lid van de redactieraad Lange Termijn Agenda Belastingen en de Commissie Ontwikkeling van de Landelijke Vereniging voor Lokale Belastingen (LVLB)
- Arjen Schep en Robert Kastelein zijn lid van de Commissie Regelgeving & Actualiteit en de Jongerencommissie van de Landelijke Vereniging voor Lokale Belastingen (LVLB)

Expertpanels

- Arjen Schep en Robert Kastelein hebben deelgenomen aan rondetafelgesprekken, georganiseerd door het Ministerie van Financiën over WOZ-bezwaren en de rol van no-cure no-pay-gemachtigden

Redactie, annotator, auteur

- Robert Kastelein is auteur bij de Fiscale Encyclopedie De Vakstudie, deel Lokale belastingen, WOZ en milieuheffingen, en annotator bij Belastingblad en FED, allen uitgaven van Wolters-Kluwer.
- Arjen Schep is mede-auteur van het Compendium Gemeentelijke Belastingen (Wolters-Kluwer)
- Arjen Schep is redactielid van Vakstudie-Nieuws en van Belastingblad en medewerker bij BNB, allen uitgaven van Wolters-Kluwer.

Raad van advies, klankbordgroep

- Arjen Schep is lid van de Raad van Advies van VNG International ten behoeve van het programma Sustainable Development through Local Governance (SDLG).

¹⁸ Voor een overzicht van al het ESBL onderzoek binnen dit thema, zie het themadossier 'Internationalisering & lokale belastingen' op de [website van het ESBL](#).

- Arjen Schep was in 2024 lid van Advisory Board ten behoeve van het bepalen van de nieuwe EUR-strategie op het terrein van duurzaamheid.
- Arjen Schep was in 2024 lid van een internationale klankbordgroep in het kader van de Midterm Review van het Sustainable Development through Local Governance programma (SDLG-programma) van VNG international ten behoeve van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.